

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Ruimtelijke Ontwikkeling
voltijd

Hogeschool Rotterdam

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Ruimtelijke Ontwikkeling
voltijd

Hogeschool Rotterdam

CROHO nr. 30038

Hobéon Certificering
4 april 2019

Auditpanel

dhr. W.L.M. Blomen (voorzitter)
dhr. dr. S.J.H. Majoor
dhr. drs. H. Hooiveld

Student

dhr. M. Neijenhuijs

Secretaris

mw. Drs. L. Blom-van Veen

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	25
6.	AANBEVELINGEN	27
BIJLAGE I	Scoretabel	29
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	31
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	37
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	39

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief; besluit NVAO 5 november 2013
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Ruimtelijke Ontwikkeling
registratienummer croho	30038
domein/sector croho	Techniek
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Science
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	Ruimtelijke Ordening en Planologie (ROP)
locatie	Rotterdam
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	16 januari 2019

2. SAMENVATTING

Inleiding

De bacheloropleiding Ruimtelijke Ontwikkeling (hierna Ruimtelijke Ordening en Planologie: ROP) van Hogeschool Rotterdam leidt studenten op tot (startende) professionals die een verbindende schakel zijn in de duurzame ontwikkeling van de stedelijke omgeving met als doel tot een veerkrachtige leefomgeving te komen. Afgestudeerden van de opleiding passen hun opgedane bagage met betrekking tot planologie, stedenbouw en maatschappelijke processen integraal toe binnen o.a. overheid en adviesorganisaties.

De opleiding heeft zich de afgelopen jaren, vanwege de veranderingen in het werkveld, gericht op de ontwikkeling van een actueel beroepsprofiel, een activerende onderwijsvisie en de vertaling hiervan naar een vernieuwd curriculum. De vernieuwde propedeuse is gestart in 2017-2018, vanaf 2018-2019 volgen studenten het aangepaste tweede studiejaar. Het docententeam werkt gefaseerd verder aan het evalueren, bijstellen en vernieuwen van curriculum, onderwijs en toetsing. Vanaf het studiejaar 2019-2020 zal het derde studiejaar starten met het vernieuwde curriculum. De landelijk afgesproken eindkwalificaties van het domein Built Environment van de Hoger Onderwijs Groep Bouw & Ruimte (HOG, 2015) vormen hiervoor het uitgangspunt.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding ROP baseert haar opleidingsprofiel en de leerresultaten aantoonbaar op het landelijk vastgestelde beroepscompetentieprofiel – eindkwalificaties domein Built Environment – van de Hoger Onderwijs Groep Bouw & Ruimte (HOG, 2015). Het landelijk competentieprofiel is gerelateerd aan de Dublin descriptoren en de hbo-standaard. Het bachelorniveau is goed geborgd. De opleiding hanteert een visie waarbij zij studenten opleidt tot ruimtelijk ontwikkelaars die vanuit diverse rollen kunnen opereren, wat inhoudt dat zij ook als verbinders en procesregisseurs op kunnen treden die meebewegen met de veranderingen in de leefomgeving. De goed uitgewerkte opleidingsvisie, de validering door het werkveld en de actualisering ervan, zijn tot stand gekomen in nauw overleg met het beroepenveld. De opleiding heeft in samenwerking met het werkveld een ambitieus opleidingsprofiel ontwikkeld, dat goed aansluit op de eisen van het veranderende werkveld. De competenties en de kerntaken/leeruitkomsten, die de opleiding naar aanleiding van de ontwikkelingen in het werkveld heeft aangepast, sluiten goed aan bij het beoogde opleidingsprofiel. Ze worden ook onderschreven door het beroepenveld. De internationalisering is naar behoren uitgewerkt in de onderzoekscompetentie, maar mag naar het oordeel van het auditteam nog meer accent krijgen in de opleiding. De onderzoekscomponent is goed in de uitgewerkte set competenties verwerkt. De opleiding verdient op basis van deze afweging het oordeel 'goed' voor standaard 1. Het feit dat internationalisering nog verder uitgewerkt kan worden in de competenties doet niet af aan dit oordeel.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding over een goed gekwalificeerd docententeam beschikt dat erg betrokken is bij de studenten. De docenten hebben een nauwe relatie met de beroepspraktijk. De studenten zijn tevreden over de inhoudelijke en pedagogisch-didactische kwaliteit van hun docenten. Zij zouden volgens de studenten qua communicatie – o.a. op het gebied van het tijdig bekend maken van de lesstof via de modulewijzers – nog wel een verbeter slag kunnen maken.

Het oude en (de eerste twee studie jaren van) het nieuwe programma zijn praktijkgericht en qua vorm en inhoud voldoende in balans. De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt goed rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De onderwijsleeromgeving bevordert, o.a. door een goed werkende opleidingscommissie, dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces.

Het auditteam vindt het ook positief dat de opleiding, in aansluiting op wat er in het werkveld gebeurt, meer aandacht besteedt aan de rol van de student als procesregisseur. Dit moet zij nu verder vorm gaan geven bij de ontwikkeling van het nieuwe derde en vierde studiejaar. Hierop aansluitend zou de opleiding wel meer opdrachten gericht op de proceskant en de rol van de verbinder in haar programma op moeten nemen.

De opleiding heeft in het nieuwe curriculum de samenhang tussen de studieonderdelen zichtbaar verbeterd. De opleiding heeft een goede onderzoekslijn, waarbij zij vanaf het eerste studiejaar tot en met de afstudeerfase aandacht besteedt aan de ontwikkeling van het onderzoekend vermogen van de student. De docenten besteden veel aandacht aan de begeleiding van de studenten tijdens de stage. De opleiding beschikt ook over adequate voorzieningen die momenteel voor een deel verbouwd worden. Tot slot heeft het auditteam geconstateerd dat zij sinds de vorige visitatie constructief gewerkt heeft aan het systematisch evalueren en bijstellen van het curriculum.

Het auditteam heeft ook enkele aandachtspunten. De opleiding zou studenten meer moeten faciliteren bij het opdoen van ervaring in het buitenland. Daarnaast kan de opleiding de samenwerking met de lectoren verder uitbreiden. Tot slot geeft het auditteam de opleiding mee haar keuze voor de trimesterindeling nog eens te heroverwegen, omdat dit het de studenten soms moeilijk maakt om andere studieonderdelen te volgen, omdat het afwijkend is van de kwartaalstructuur van de rest van de hogeschool.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande sterke punten, maar gelet op het gegeven dat de laatste twee studiejaren nog niet beoordeeld konden worden in het nieuwe curriculum en met inachtneming van de aandachtspunten, tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en voldoende onafhankelijke manier of de student de beoogde leerdoelen heeft behaald. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten.

De opleiding gebruikt passende toetsvormen bij de verschillende beroepsproducten. De eisen zijn helder voor de studenten. De opleiding plant feedbackmomenten in, zodat de studenten kunnen leren van hun fouten, waarmee het leerproces ondersteund wordt. De opleiding organiseert regelmatig kalibreersessies voor zowel interne als externe beoordelaars. Het is ook een sterk punt van de opleiding dat de toetscommissie een onderwijskundige met toetskennis in haar gelederen heeft, die de opleiding aan de hand van de toetscyclus¹ de nodige adviezen geeft. Het auditteam vindt het een verbetering sinds de vorige accreditatie dat studenten individueel in plaats van in duo's afstuderen en dat groepsprojecten tevens een individuele component bevatten.

Aandachtspunt is dat de opleiding ook de vaardigheden met betrekking tot de (nieuwe) verbindende procesrol van studenten moet gaan toetsen. Er zijn in het toetsprogramma van het nieuwe curriculum nog geen toetsvormen op dit gebied opgenomen. Een ander aandachtspunt is dat de opleiding ook op het gebied van afstudeerwerken kalibratiesessies zou moeten organiseren met docenten van andere hogescholen om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te verhogen. De examencommissie is 'in control' en heeft een duidelijke agenda voor o.a. het steekproefsgewijs beoordelen van een aantal toetsen en afstudeerwerken. Ook de toetscommissie vervult een actieve rol in het bewaken van de kwaliteit van de toetsen. De commissie kijkt o.a. naar het toetsprogramma, de toetsmatrijzen, de toetsmix en de toetsvormen.

Het auditteam beoordeelt standaard 3 op grond van bovenstaande sterke punten en met in achtneming van de aandachtspunten, als 'voldoende'.

¹⁷ stappen van de toetscyclus: (i) basisontwerp, (ii) construeren toetsmatrijs, (iii) construeren toets met normering, (iv) afnemen en beoordelen, (v) verwerken en analyseren, (vi) registreren en communiceren en (vii) evalueren en verbeteren.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het bachelorniveau dat van een ruimtelijk ontwikkelaar mag worden verwacht. Het auditteam beoordeelde de onderzoeksverslagen met een voldoende tot goed. Alle onderzoeken betroffen relevante en actuele – voornamelijk inhoudelijke – onderwerpen. De proceskant van ruimtelijke ontwikkeling, zoals deze nu in de opleiding is opgenomen, ontbreekt echter in de afstudeeronderwerpen. Dit is volgens het auditteam een aandachtspunt. De studenten hebben laten zien dat zij het onderzoeksproces goed beheersen vanaf het formuleren van een relevante onderzoeksvraag tot en met het uitvoeren van het praktijkgerichte onderzoek, het verwerken van de resultaten en het opstellen van een gefundeerde analyse, conclusie(s) en aanbevelingen.

Het auditteam merkt op dat het werkveld en de alumni tevreden zijn over het gerealiseerde niveau. Ze vinden dat afgestudeerden van de opleiding ROP breed inzetbaar zijn en in staat om op hbo-niveau te denken en te handelen en zich verder te ontwikkelen. Ze kunnen goed multidisciplinair werken en zijn in staat de vertaalslag te maken naar de praktijk. Het auditteam geeft de opleiding mee de afstudeerwerken qua onderwerpen nu verder te laten meegroeien met de ambitie die zij heeft om de nadruk steeds meer te leggen op de procesrol en verbindende functie van de afgestudeerde ruimtelijk ontwikkelaar in het werkveld.

Het auditteam komt op grond van deze afweging tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

Algemene conclusie:

De bacheloropleiding Ruimtelijke Ontwikkeling wordt uitgevoerd door een goed gekwalificeerd docententeam. Het auditteam is positief over het praktijkgerichte curriculum dat qua vorm en inhoud voldoende in balans is. Het auditteam waardeert het dat de opleiding, in aansluiting op wat er in het werkveld gebeurt, in het nieuwe curriculum meer aandacht besteedt aan de rol van de student als procesregisseur. Het herziene programma van het eerste en tweede studiejaar dat inmiddels gestart is ziet er goed uit, maar moet zich nog wel bewijzen. De opleiding houdt zich momenteel bezig met de herziening van het derde en vierde studiejaar. Vanaf het studiejaar 2019-2020 zal het derde studiejaar starten met het vernieuwde curriculum.

Het auditteam komt met het oordeel 'goed' voor de standaard 1 en 'voldoende' voor de standaarden 2, 3 en 4 mede op grond van de beslisregels van de NVAO tot een eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter van het auditteam te Den Haag op 4 april 2019.

3. INLEIDING

Bacheloropleiding Ruimtelijke Ontwikkeling, een korte schets

De opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling (hierna Ruimtelijke Ordening en Planologie: ROP) maakt deel uit van het Instituut voor de gebouwde omgeving (IGO) van Hogeschool Rotterdam. Naast ROP bevat IGO nog zes andere opleidingen: Bouwkunde, Civiele Techniek, Watermanagement, Facility Management, Logistics Management en Vastgoed en Makelaardij.

De opleiding ROP is als eigenstandige voltijdse opleiding gevestigd in Rotterdam. De opleiding biedt onderwijs aan 278 studenten, in 2018 is er een instroom van 120 studenten. De rollen die zij in het werkveld kunnen vervullen zijn o.a. adviseur, onderzoeker, beleidsmaker, procesbegeleider, transitie-manager of projectleider.

De opleiding valt landelijk binnen de stamopleiding Ruimtelijke Ontwikkeling. Naast Hogeschool Rotterdam bieden alleen Saxion (Deventer) en Breda University of Applied Sciences binnen deze stam een afstudeerrichting Ruimtelijke Ordening en Planologie aan. De onderhavige opleiding ROP van Hogeschool Rotterdam onderscheidt zich van de andere twee opleidingen doordat zij studenten zowel opleidt tot stedenbouwkundig ontwerper als tot planoloog en procesregisseur. De opleiding in Deventer en Breda kennen een aparte afstudeerrichting Stedenbouwkundig ontwerpen.

De opleiding ROP van Hogeschool Rotterdam leidt studenten op tot (startende) professionals die een verbindende schakel zijn in de duurzame ontwikkeling van de stedelijke omgeving met als doel tot een veerkrachtige leefomgeving te komen. Afgestudeerden van de opleiding passen hun opgedane bagage met betrekking tot planologie, stedenbouw en maatschappelijke processen integraal toe binnen o.a. overheid en adviesorganisaties.

De opleiding heeft zich de afgelopen jaren gericht op de ontwikkeling van een actueel beroepsprofiel, een activerende onderwijsvisie en de vertaling hiervan naar een vernieuwd curriculum. De vernieuwde propedeuse is gestart in 2017-2018, vanaf 2018-2019 volgen studenten het aangepaste tweede studiejaar. Het docententeam werkt gefaseerd verder aan het evalueren, bijstellen en vernieuwen van curriculum, onderwijs en toetsing. Vanaf het studiejaar 2019-2020 zal het derde studiejaar starten met het vernieuwde curriculum. De landelijk afgesproken eindkwalificaties van het domein Built Environment van de Hoger Onderwijs Groep Bouw & Ruimte (HOG, 2015) vormen het uitgangspunt voor de inhoud van het (herziene) programma. De audit is gericht op de vernieuwde eerste twee studie jaren en op het derde en vierde studiejaar van het oude curriculum.

De opleiding richt zich primair op de ruimtelijke ontwikkeling van de stad en haar directe omgeving, in het bijzonder van de deltaregio's en havensteden. Zij beschouwt de metropoolregio Rotterdam - Den Haag (MRDH) als haar proeftuin. Hiervoor werkt zij nauw samen met het Kenniscentrum Duurzame Havenstad en het Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI). Beide zijn sterk geworteld in Rotterdam.

Vorige accreditatie, 2010

In de vorige accreditatieaudit (2010) zijn punten naar voren gekomen waarop de opleiding acties heeft genomen. De belangrijkste punten zijn opgesomd met de reactie van de opleiding:

- *Het internationale gehalte van de opleiding kan verhoogd worden.*
De studenten maken tijdens de opleiding op verschillende manieren kennis met ruimtelijke vraagstukken – o.a. op het gebied van wet- en regelgeving – uit andere landen.

- *De inzet van lectoren in het onderwijs is nog weinig geïnstitutionaliseerd.*
Docenten en studenten van de opleiding participeren in onderzoek van lectoren van het Kenniscentrum Duurzame Havenstad en het Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI). Omgekeerd brengen de centra kennis, expertise, netwerken en actuele praktijkopgaven in het onderwijs van de opleiding. Lectoren vervullen zo nodig een adviserende rol bij de beoordeling van afstudeerproducten.
- *Er is sprake van een volledige PDCA-cyclus, maar deze wordt niet systematisch toegepast. Evaluatie, bijstelling en terugkoppeling vinden veelal informeel plaats.*
De opleiding heeft kwaliteitszorg als speerpunt benoemd. De curriculum-, toets- en opleidingscommissie zijn in positie en vervullen een actieve rol in het systematisch bewaken van de kwaliteit van het onderwijs.
- *De opleiding zou meer kunnen toegroeien naar een individuele beoordeling van afstuderende studenten.*
Het is voor studenten niet meer mogelijk om in duo's af te studeren. Iedere student heeft zijn eigen afstudeeropdracht. Ook de projecten hebben een individuele component.

In voorliggend rapport beschrijft het auditteam zijn bevindingen met betrekking tot bovenstaande verbeterpunten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Rollen

De opleiding ROP leidt haar studenten op voor o.a. de volgende rollen in de ruimtelijke ordening: (i) adviseur, (ii) ontwerper, (iii) beleidsmaker, (iv) regisseur, (v) procesbegeleider, (vi) gebiedsontwikkelaar, (vii) transitimanager en (viii) projectleider.

Landelijk beroepsprofiel

De opleiding baseert zich op het landelijk beroepsprofiel – eindkwalificaties domein Built Environment – van de Hoger Onderwijs Groep Bouw & Ruimte (HOG, 2015). De negen competenties van dit landelijk beroepsprofiel zijn onderverdeeld in zes technische en drie generieke competenties. De technische competenties zijn: (i) Initiëren en sturen, (ii) Ontwerpen, (iii) Specificeren, (iv) Realiseren, (v) Beheren en (vi) Monitoren, toetsen en evalueren. De generieke competenties zijn: (vii) Onderzoeken, (viii) Communiceren en samenwerken en (ix) Managen en innoveren. In het landelijk beroepsprofiel worden deze competenties en Body of Knowledge & Skills (BoKs) verder uitgewerkt voor de Ruimtelijke Ontwikkeling opleidingen, waartoe ook de opleiding ROP behoort. De negen eindcompetenties zijn landelijk gerelateerd aan de Dublin descriptoren en de hbo-standaard.

Om voor een eindcompetentie het gewenste eindniveau te kunnen definiëren, worden drie beheersingsniveaus onderscheiden. Deze zijn gedefinieerd op basis van drie aspecten: taak, context en mate van zelfstandigheid. De opleiding heeft de eindcompetenties per opleidingsfase – na afronding van de propedeuse (niveau 1), na afronding van het derde studiejaar (niveau 2) en aan het einde van de opleiding (niveau 3) – verder uitgewerkt in kerntaken.

De opleiding draagt binnen het landelijk domein Built Environment actief bij aan het overleg over het nieuwe beroepsprofiel en de eindkwalificaties van de opleidingen Ruimtelijke Ontwikkeling. Zij heeft inmiddels ook in nauw overleg met het werkveld haar eigen opleidingsprofiel geactualiseerd. De opleiding evalueert tweemaal per jaar de beoogde leerresultaten met de werkveldcommissie, zo blijkt uit de gesprekken en de documentatie.

Visie van de opleiding

Het auditteam heeft vastgesteld, en het werkveld bevestigde dit tijdens de audit, dat de opleiding beschikt over een visie op het beroep die goed aansluit bij de eisen van het veranderende werkveld van ruimtelijke ontwikkeling.

De opleiding ROP wil studenten opleiden tot (startende) professionals die een verbindende schakel zijn in de duurzame ontwikkeling van de stedelijke omgeving met als doel tot een veerkrachtige leefomgeving te komen. De studenten ontwikkelen een brede basis en een integrale blik op ruimtelijke vraagstukken vanuit de disciplines stedenbouw, planologie en het maatschappelijk proces. Van de (toekomstig) ruimtelijk ontwikkelaar vraagt dit vooral dat hij vanuit diverse rollen kan opereren en dat hij ook als een verbinder en procesregisseur optreedt die kan meebewegen met de veranderingen in de leefomgeving.

Eindkwalificaties

De opleiding ROP heeft in nauwe samenwerking met het werkveld en de opleidingscommissie een vertaalslag gemaakt van de vastgestelde landelijke competenties in vijf eigen competenties. Het cyclische karakter van het ontwerpproces, dat tot uiting komt in de landelijke competenties, heeft zij opgenomen in de door haar geformuleerde kerntaken/leeruitkomsten binnen haar competenties. Zij hanteert daarbij de tien landelijk vastgestelde aandachtsgebieden voor Ruimtelijke Ontwikkeling² als BoKS. De opleiding heeft de door haar geformuleerde vijf competenties verdeeld in vier beroepscompetenties – plannen maken; onderzoeken; processen regisseren en communiceren en samenwerken – en in de loopbaancompetentie 'loopbaan sturen'. Vervolgens heeft zij deze eigen competenties in relatie gebracht met vijf van de zes technische competenties en de drie generieke competenties die landelijk zijn afgesproken. Binnen de HOG is overeengekomen dat de ruimtelijk ontwikkeling opleidingen minimaal vijf (landelijke) competenties, waarvan ten minste twee generieke, op niveau drie afsluiten. De opleiding ROP heeft ervoor gekozen dat studenten vanaf het studiejaar 2017-2018 alle opleidingscompetenties op niveau drie dienen te realiseren. Het auditteam is van oordeel dat de door de opleiding uitgewerkte vijf competenties goed in verhouding zijn met de landelijke competenties en dat ze goed aansluiten bij de eisen van het beroepenveld.

Profilering

De opleiding heeft als Rotterdamse opleiding ook drie focuspunten waarmee zij richting geeft aan haar competentieprofiel, BoKS en onderwijsvisie. Ten eerste richt de opleiding zich op de context van de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag, waarin de studenten studeren. De opleiding besteedt daarbij aandacht aan de grote steden in de Randstad die hun eigen specifieke – ruimtelijke ordening – problemen kennen, zich uitend in de metropoolvorming, de aansluiting bij internationale netwerken en de trek naar de stad. Daarnaast richt de opleiding zich op de Resilient uitdagingen van Rotterdam m.b.t. de sociaalmaatschappelijke stabiliteit en de uitdagingen voor de fysieke leefomgeving als gevolg van de klimaatsverandering.³ Tot slot heeft de opleiding haar focus gelegd op de dagelijkse leefomgeving en het verbinden van de verschillende schaalniveaus op het gebied van regio, stad, wijk en buurt.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding in samenwerking met het werkveld een ambitieus opleidingsprofiel heeft ontwikkeld, waarmee zij verdere inhoudelijke verdieping bij de (toekomstige) afstudeerders wil bewerkstelligen. Het auditteam is ook erg positief over de consistentie van de geformuleerde competenties en de samenhang hiervan met het opleidingsprofiel en de visie van de opleiding.

Onderzoekend vermogen

Het auditteam heeft vastgesteld dat de opleiding een duidelijke en inzichtelijke visie op onderzoek heeft. Zij eist dat de competentie Onderzoeken op niveau 3 beheerst wordt, wat inhoudt dat de student zelfstandig (of met minimale begeleiding) onderzoek kan uitvoeren ten aanzien van complexe ongestructureerde onderzoekstaken, binnen een complexe context in de praktijk. Dit houdt in dat de afgestudeerde het onderzoeksproces beheerst dat loopt vanaf het formuleren van een praktijkrelevante onderzoeksvraag tot en met het uitvoeren van het onderzoek, het verwerken van de resultaten en het opstellen van een gefundeerde analyse en conclusie(s). Het auditteam heeft vastgesteld dat in feite alle vijf competenties direct of indirect een link hebben met onderzoek. De opleiding heeft hiervoor in het curriculum vanaf het eerste studiejaar een onderzoeksleerlijn opgenomen (zie verder Standaard 2).

² Ruimtelijke planning en ontwerp – Water, bodem en milieu – Infrastructuur en mobiliteit – Bouwwerken en techniek – Mens en Maatschappij – Bestuur, beleid en recht – Economie – Toegepast onderzoek – Communicatie – Management en organisatie (HOG, 2015).

³ Resilient Rotterdam werkt aan een veerkrachtige en toekomstbestendige stad voor iedereen:
<https://www.resilientrotterdam.nl/>

Regionale en (inter)nationale oriëntatie

De opleiding ziet de regionale ruimtelijke uitdagingen niet los van de internationale context waarin Rotterdam zich als haven- en deltastad bevindt. Zij maakt dan ook in haar visie met betrekking tot onderzoek helder dat studenten, behalve nationaal, ook internationaal vergelijkingen moeten maken en kennis uitwisselen. Hierbij is de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag (MRDH) de proeftuin. Internationalisering mag wat het auditteam betreft wel nog meer accent krijgen in de opleiding. Ook de samenwerking met de Haagse Hogeschool, een logische partner wat betreft de ambities van de opleiding in de regio, kan nog (verder) ontwikkeld worden.

Werkveldcommissie

De werkveldcommissie van de opleiding komt minimaal tweemaal per jaar bijeen. Het beroepsprofiel, de beoogde leerresultaten, het vernieuwde curriculum en het kalibreren van afstudeerbeoordelingen zijn onderwerpen die regelmatig op de agenda staan. Ook komen dan het sterk veranderende werkveld en de nieuwe ontwikkelingen hierin aan de orde. Zo heeft de commissie de afgelopen periode uitgebreid met de opleiding gediscussieerd over o.a. specialisme versus generalisme van de student. Zij heeft de opleiding meegegeven tijdens de studie vooral de breedte van onderwerpen aan te houden en de student zich tijdens minoren, stages en afstuderen verder te laten ontwikkelen. De werkveldcommissie bestaat voornamelijk uit vertegenwoordigers van regionale bedrijven, zodat de opleiding zicht kan houden op wat zich in haar verzorgingsgebied afspeelt.

Weging en Oordeel

De opleiding ROP baseert haar opleidingsprofiel en de leerresultaten aantoonbaar op het landelijk vastgestelde beroepscompetentieprofiel – eindkwalificaties domein Built Environment – van de Hoger Onderwijs Groep Bouw & Ruimte (HOG, 2015). Het landelijk competentieprofiel is gerelateerd aan de Dublin descriptoren en de hbo-standaard. Het bachelorniveau is goed geborgd. De opleiding stemt met het werkveld en vakgenoten regelmatig af over de leerresultaten. De opleiding heeft een visie op het beroep ontwikkeld die duidelijk gedragen wordt door het veranderende werkveld van ruimtelijke ontwikkeling. Deze visie is vertaald in vijf eigen competenties met kerntaken/leeruitkomsten die goed aansluiten bij de eisen van het beroepenveld. Als sterke punten noemt het auditteam verder:

- De goede wisselwerking en relatie met het werkveld;
- De opleiding heeft in samenwerking met het werkveld een ambitieus opleidingsprofiel ontwikkeld;
- De mate waarin de opleiding nadruk legt op de onderzoekscomponent. De opleiding kenmerkt zich door een duidelijke visie op onderzoek. Alle vijf competenties hebben, zo constateerde het auditteam, direct of indirect een relatie met het doen van onderzoek.

Gelet op de breed gedragen opleidingsvisie, het ambitieuze opleidingsprofiel, de goede relatie met het werkveld en de sterke nadruk op het onderzoek, beoordeelt het auditteam standaard 1 als 'goed'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidingsspecifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

Visie op onderwijs

Het auditteam heeft vastgesteld dat de opleiding haar onderwijsvisie op inzichtelijke wijze heeft uitgewerkt. In de visie van de opleiding staan de beroepspraktijk en het leerproces van de student centraal. De student ontwikkelt tijdens de opleiding in een wederkerige relatie – met medestudenten, docenten en werkveld – zijn professionele identiteit. Om dit te bewerkstelligen hanteert de opleiding in haar onderwijs de volgende vier uitgangspunten: (i) de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag (MRDH) is het primaire speelveld, omdat de meeste afgestudeerden daar terecht komen, (ii) de leerprocessen en -activiteiten van de student staan centraal, (iii) de student is een zich ontwikkelende professional, waarbij de professionele en persoonlijke ontwikkeling hand in hand gaan en (iv) iedereen leert en alle partners – studenten, docenten, alumni en werkveld – delen kennis en inzichten met elkaar en staan open voor nieuwe ideeën. De onderwijsvisie, die in 2015-2016 is geformuleerd, heeft geleid tot een nieuwe opzet van de onderwijspraktijk. Dat vindt het auditteam een goede ontwikkeling.

Programma

Hiervoor is aangegeven dat de opleiding een nieuw curriculum aan het ontwikkelen is om beter te voldoen aan de veranderingen in het werkveld van de ruimtelijke ontwikkeling en dat zij hierbij zorgt voor een gefaseerde uitrol. De vernieuwde propedeuse is gestart in 2017-2018, vanaf 2018-2019 volgen studenten het aangepaste tweede studiejaar. De opleiding houdt zich momenteel bezig met de ontwikkeling van het derde en vierde studiejaar. Vanaf het studiejaar 2019-2020 zal het derde studiejaar starten met het vernieuwde curriculum.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding er in haar programma voor zorgt dat de studenten aan het einde van hun studie alle eindkwalificaties op het vereiste eindniveau hebben ontwikkeld. Zij heeft de beoogde leerresultaten inzichtelijk vertaald in programmaonderdelen en vervolgens in leerdoelen en toetsing. De studiehandleidingen zijn compleet en bevatten het benodigde studiemateriaal, zoals de leeruitkomsten, beoordelingscriteria, literatuur, begeleiding en werkvormen. Het auditteam is van oordeel dat ook de literatuur, die de opleiding hanteert, actueel en relevant is.

Didactiek, samenhang en niveau

De opleiding heeft haar onderwijs gestructureerd aan de hand van drie didactische leerlijnen:

- In de kennisgestuurde leerlijn verwerven studenten vakkennis en beroepsgerichte vaardigheden. Zo leren studenten bijvoorbeeld hoe zij reële praktijkvraagstukken kunnen oplossen aan de hand van theorieën en vakinhoud. Zij maken hierbij o.a. kennis met beroepsmatig redeneren, beslissingen nemen en vakinhoud gebruiken als gereedschap.
- De praktijkgestuurde leerlijn loopt als een rode draad door de opleiding. Hierin ontwikkelen studenten in projecten, stage en afstuderen hun competenties door beroepsproblemen op te lossen waarbij ze zelf de achterliggende vragen moeten formuleren en de juiste aanpak kiezen om tot een oplossing te komen.
- De studentgestuurde leerlijn bevat alle studieonderdelen die gericht zijn op de persoonlijke ontwikkeling van de student.

Het auditteam heeft tijdens de gesprekken en op basis van de documentatie vastgesteld dat de opleiding in de eerste twee studie jaren van het nieuwe curriculum de samenhang tussen de studieonderdelen zichtbaar heeft verbeterd. Zo heeft zij binnen de onderwijsperiodes de samenhang verbeterd door in iedere onderwijsperiode een specifiek thema centraal te stellen. Daarbij biedt het project diverse praktijkrealistische opgaven die bij het betreffende thema passen en ondersteunen de cursussen en trainingen de inhoud ervan. De vaste structuur van de kennis- en praktijkgestuurde leerlijnen bieden op deze manier houvast binnen de onderwijsperiodes. De opleiding heeft tussen de verschillende studie jaren de samenhang versterkt doordat zij ook twee soorten inhoudelijke leerlijnen heeft geïmplementeerd. Dit zijn de themaleerlijnen – ontwerp (stedenbouw), beleid (planologie) en maatschappelijk proces - en de competentiegerichte leerlijnen 'plannen maken', 'onderzoeken', 'processen regisseren', 'communiceren en samenwerken' en 'loopbaan sturen'. De student ontwikkelt zich binnen de inhoudelijke leerlijnen op drie opleidingsniveaus die gekoppeld zijn aan de drie fasen binnen de opleiding: einde propedeuse, einde hoofdfase en einde afstudeerprogramma. De leerlijn 'onderzoeken' bevat bijvoorbeeld een cursus onderzoek die ieder studiejaar op een hoger opleidingsniveau door de opleiding wordt aangeboden.

De opleiding kent een trimesteropbouw in het eerste en tweede studiejaar van het nieuwe curriculum waarbij de kerst-, de voorjaars- en de zomervakanties de afbakening bieden. Het derde en vierde studiejaar van het oude curriculum kennen een semesteropbouw.

Inhoud/opbouw curricula en aansluiting bij diversiteit studenten

Het eerste studiejaar biedt studenten de mogelijkheid in de breedte kennis te maken met het werkveld en het vakgebied. Tijdens dit eerste jaar kan de student proeven aan de praktijk, werken aan zijn verbondenheid met medestudenten en docenten en nagaan of hij geschikt is voor de opleiding en het vak. De studenten werken gedurende dit jaar achtereenvolgens aan drie thema's: Ontwerpen (stedenbouw), Locatieontwikkeling (planologie) en Stadmaken (maatschappelijk proces).

Het auditteam heeft de feedbackles van het eerstejaars project 'Ontwerpen 1' bezocht. Studenten hadden de opdracht gekregen om een ontwerp- en een fotoanalyse te maken van verschillende gebieden – zoals Groenendaal, Slootbroek en Schiebroek – in de stad. Vervolgens hadden ze, zonder het gebruik van een computerprogramma, ook een eigen ontwerp hiervoor gemaakt. Tijdens de bezochte les waren de producten overzichtelijk gepresenteerd en kregen de studenten feedback op zowel het groepsproduct als op het individuele gedeelte. Bij het groepsproduct ging het o.a. over de samenwerking binnen de groep, bij het individuele gedeelte bijvoorbeeld over het gebruik van kleuren, contrast en teksten. Ook gaven studenten, onder begeleiding van de docent, elkaar feedback over de producten. De studenten worden gedurende het project stap voor stap begeleid en volgen parallel, ter ondersteuning, o.a. de training 'Verbeelden 1' met als onderdeel 'Perspectieftekenen'.

Het auditteam heeft tijdens zijn observatie en de gesprekken die zij voerde met studenten en docenten vastgesteld, dat deze wijze van feedback geven erg stimulerend werkt en goed aansluit bij de diversiteit van studenten.

Het tweede studiejaar staat in het teken van verbreden en verdiepen. Ook dit jaar nemen studenten iedere onderwijsperiode deel aan een praktijkproject en ondersteunende cursussen en trainingen. De studenten volgen hierbij de thema's 'Digitale stad' (blok 1), 'Integrale Gebiedsontwikkeling' (blok 2) en 'Veerkrachtige stad' (blok 3).

Het derde studiejaar is gericht op praktijk en verdieping. Het jaar begint met een stage van twee onderwijsperiodes. De stagevoorbereiding begint al binnen het Studieloopbaanontwikkeling (SLO)-programma van het tweede studiejaar. De opleiding biedt tijdens de stage terugkomdagen, SLO-bijeenkomsten en de cursus 'Onderzoek 3' aan. De student wordt op de stageplek begeleid door de bedrijfsbegeleider, de stagedocent bezoekt de student drie keer. Dat vindt het auditteam een goed punt van de opleiding.

Vervolgens biedt de opleiding, naast diverse cursussen en trainingen, meerdere projecten aan, waaronder het IGO-brede interdisciplinaire praktijkintegratie-project (Pi-project). Tijdens het Pi-project werken studenten in de derde en vierde onderwijsperiode interdisciplinair samen met studenten van andere IGO-opleidingen – o.a. Waterbouwkunde en Civiele Techniek – aan authentieke vraagstukken uit de beroepspraktijk. Een positief element hierin vond het auditteam ook dat de studenten van de opleiding ROP tijdens dit project specifiek worden aangesproken op hun verbindende rol, terwijl de studenten van de andere opleidingen vooral bezig waren met hun eigen vak.

In het vierde studiejaar specialiseren studenten zich en volgen zij een minor naar eigen keuze, zoals 'Ontwerpen Stedenbouw' en 'Urban Planning'. Daarnaast is er de IGO-brede internationale en multidisciplinaire minor 'Creating Resilient Cities', waarbij de student de mogelijkheid krijgt zich te verdiepen in het thema proces en tevens in het focusgebied van de veerkrachtige stad. Tot slot volgt de student de cursus 'Afstuderen' en rond hij zijn studie af met zijn afstudeerproject. Ook dit acht het auditteam een goed voorbeeld van het aansluiten bij de diversiteit van studenten.

Onderzoek en innovatie

Het auditteam is van mening dat de opleiding een goede onderzoekslijn heeft. Zoals eerder is aangegeven faciliteert de opleiding de studenten d.m.v. de leerlijn 'onderzoeken' vanaf het begin van de opleiding bij het doen van onderzoek. Zo leert de student met betrekking tot de probleemstelling en onderzoeksvraag o.a. op niveau 1 de huidige en wenselijke situatie te analyseren. Op niveau 2 leert hij aannemelijk te maken dat er behoefte is aan onderzoek en dat het onderzoek bruikbaar is voor de opdrachtgever. Tot slot leert hij o.a. op niveau 3 theorie en praktijk met elkaar te verbinden en de opdracht in een breder kader te plaatsen. De opleiding hanteert hierbij de stappen van de onderzoekscyclus ROP als raamwerk, dat naargelang het type onderzoek met andere methoden en technieken ingevuld kan worden. Uit de NSE 2018 blijkt dat studenten tevreden zijn over het doen van praktijkgericht onderzoek tijdens de opleiding (3,6 op vijfpuntschaal).

De opleiding volgt hiermee de visie van IGO om met praktijkgericht onderzoek een krachtige leeromgeving te faciliteren waar studenten en docenten samenwerken om een praktijkgericht onderzoek te verrichten op het gebied van maatschappelijke, innovatieve vraagstukken in de gebouwde omgeving. Docenten en studenten van de opleiding participeren in onderzoek van lectoren van het Kenniscentrum Duurzame Havenstad en het Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI). Het auditteam acht dit een vooruitgang sinds de vorige visitatie in 2010, maar is tevens van oordeel dat de opleiding nog verdere stappen kan nemen om de samenwerking met de lectoren te versterken. IGO heeft in samenwerking met het beroepenveld, de opleidingen, lectoren en docenten vijf onderzoeksthema's benoemd: (i) transformatie/transitie, (ii) ketenintegratie, (iii) circulair denken, (iv) stad als systeem en (v) waardecreatie.

Deze thema's zijn het vertrekpunt voor de inhoud en organisatie van het onderzoek binnen IGO. Het onderzoek binnen IGO en de opleidingen wordt voor een groot deel gedaan in Rotterdam en bevat ook internationale componenten. Hiervoor heeft IGO vier proeftuinen in Rotterdam en één internationale proeftuin benoemd waar studenten en docenten samen met professionals werken aan onderzoeksprojecten die voor de opleidingen, het beroepenveld en de stad relevant zijn.

Internationale dimensie

Uit de NSE 2018 blijkt dat studenten niet zo tevreden zijn over de aandacht die de opleiding besteedt aan internationalisering. Dit beeld wordt bevestigd door de studenten die het auditteam sprak. De opleiding besteedt wel aandacht aan internationale ruimtelijke vraagstukken op het gebied van bijvoorbeeld verschillen in wet- en regelgeving, maar ze verwachten ook ondersteuning als zij bijvoorbeeld stage willen lopen in het buitenland.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding studenten meer zou moeten faciliteren bij het opdoen van ervaring in het buitenland, omdat het vak veel internationale dimensies heeft. Ook het werkveld vindt het een pre als een medewerker buitenlandervaring heeft opgedaan. Daarnaast levert de ervaring van een buitenlandse stage of minor naast een inhoudelijke verrijking volgens het auditteam ook een positieve bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van de student.

Studielast/studeerbaarheid/studievoortgang

Voor toelating tot de opleiding ROP is als vooropleiding havo of vwo (profiel n.v.t.) of mbo (niveau 4) vereist. De opleiding participeert geregeld in hogeschoolbrede activiteiten op het gebied van voorlichting, open dagen, etc. Uit de gesprekken met studenten en de documentatie blijkt dat de opleiding de studie evenwichtig verdeeld heeft over de vier studiejaren. Zoals eerder is aangegeven hanteert de opleiding in het vernieuwde curriculum een trimesterindeling. Het auditteam heeft geconstateerd dat dit het studenten soms moeilijk maakt om vakken bij andere studies binnen de hogeschool, bij andere hogescholen of in het buitenland te volgen, omdat daar vaak sprake is van een kwartaalstructuur. Het auditteam geeft de opleiding mee haar keuze hiervoor nog eens te heroverwegen, omdat zij zich hiermee wat afzondert terwijl zij juist de verbindende schakel wil zijn en ook haar studenten daartoe – in samenwerking met en tussen anderen – wil opleiden.

Uit de uitkomsten van de NSE 2016 en 2017 bleek dat studenten meer aandacht willen voor studieloopbaanontwikkeling in het programma. De opleiding is hier de afgelopen jaren mee aan de slag gegaan, bijvoorbeeld door het opnemen van de loopbaancompetentie. In het licht van haar nieuwe onderwijsvisie wil de opleiding dat studenten hun professionele identiteit ontwikkelen, zodat zij aan het einde van hun studie voorbereid zijn op hun loopbaan en beroepspraktijk. Zij onderscheidt daarom in het vernieuwde Studieloopbaanontwikkeling (SLO)-programma vier aspecten die elk een andere invulling vragen binnen het curriculum: binding, studievoortgang, professionele identiteit en een leven lang leren.

Het SLO-programma bestaat uit een jaarlijkse onderwijseenheid die studenten vanaf het eerste studiejaar stimuleert om zich te oriënteren op het werkveld en hun eigen rol daarin. Dit doet zij o.a. door vanaf het eerste studiejaar praktijkopdrachten en excursies aan te bieden en studenten vanaf het tweede studiejaar te laten werken aan hun eigen netwerk in het werkveld. SLO is sterk gekoppeld aan de derdejaars stage, waarin studenten zelf de regie voeren over de beoogde loopbaan en veel reflecteren. In het vierde studiejaar ondersteunt SLO de student bij de verwerving en uitvoering van de afstudeeropdracht en bij zijn keuzes voor het vervolg op de studie. De student rondt SLO ieder jaar af met een gesprek op basis van zijn ontwikkeldossier op het betreffende opleidingsniveau. Voor het derde en vierde studiejaar biedt de opleiding momenteel nog de oude Studieloopbaanbegeleiding aan.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de student op verschillende manieren zijn eigen accenten kan leggen binnen de studie. In de eerste twee studiejaren kan dit voor 6 EC. Vanaf het tweede studiejaar kan hij zich door specifieke projectkeuzes profileren richting proces, ontwerp of beleid. In het derde studiejaar profileert hij zich door zijn stagekeuze en Pi-project. Tot slot kiest hij in het vierde studiejaar zijn afstudeerproject en maakt hij zijn minorkeuze (zie hiervoor).

Het auditteam heeft tijdens de gesprekken ook vastgesteld, dat de opleiding beschikt over een goed werkende opleidingscommissie, die bestaat uit drie docenten en drie studenten.

Oordeel van studenten over de inhoud van het programma

De studenten die het auditteam sprak, waren tevreden over de lessen en de SLO. Dit blijkt ook uit de NSE 2018. Zij zijn er ook over te spreken dat zij bij sommige vakken – bijvoorbeeld het vak 'Verbeelden – van ouderejaars feedback krijgen. Ook dit is volgens het auditteam een goed voorbeeld van het aansluiten bij de diversiteit van studenten. Aan ouderejaars stellen ze gemakkelijker hun vragen en zij hebben interessante ervaringen, aldus de studenten. De opleiding heeft volgens hen in het nieuwe curriculum de samenhang goed verbeterd, per periode sluiten alle lessen aan op het project. Ook zijn ze positief over de stages, de begeleiding die ze daarbij krijgen en de wijze waarop de opleiding ze voorbereidt op de stages. Dit is in lijn met de NSE 2018 (4,0 op een vijfpuntschaal). De opleiding houdt volgens hen bij de ontwikkeling van het onderwijs goed rekening met de studenten. De aanwezige studenten herkenden zich niet in de opmerking van studenten in de zelfevaluatie, dat klachten vaak niet worden behandeld. Volgens de aanwezige studenten worden klachten door de huidige opleidingsmanager snel en serieus opgepakt. De opleiding sluit volgens hen goed aan bij de vooropleiding en is goed te doen in de tijd die ervoor staat.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding qua onderwijsleeromgeving aanvankelijk moeite had om de hoge instroom van studenten op te vangen. Dat was ook zichtbaar in de lagere NSE-scores van 2018 – rond de 3.0 op een vijfpuntschaal – in vergelijking met de scores van voorgaande jaren. Er ligt nu een verbeterplan met voldoende middelen waaraan stevig uitvoering wordt gegeven. Het auditteam heeft er vertrouwen in dat de tevredenheid van de studenten hierdoor weer toe zal nemen.

Het auditteam is positief over de eerste twee studie jaren van het nieuwe curriculum. Het (oude) derde en vierde studiejaar zijn voldoende praktijkgericht en qua vorm en inhoud voldoende in balans. Positief beoordeelt het auditteam de systematische en frequente evaluatie en het voortdurend bijstellen waar nodig, de opleiding heeft hiermee sinds de visitatie in 2010 een aanzienlijke verbetering bewerkstelligd. Het auditteam heeft ook gezien dat de opleiding inhoudelijk de procesrol, die de afgestudeerde straks heeft in het werkveld, meer nadruk geeft. Dit sluit aan bij wat er in het werkveld gebeurt, bijvoorbeeld in het kader van de omgevingswet.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding de ambities, zoals verwoord in de profilering, nog duidelijker vorm kan geven in het curriculum door de aandacht voor de proceskant van ruimtelijke ontwikkeling – o.a. op het gebied van macht, beleid, geld, recht – verder door te zetten in het derde en vierde studiejaar. Hierop aansluitend zou de opleiding meer opdrachten gericht op de rol van de verbinder in het programma op moeten nemen. Het auditteam heeft tot slot geconstateerd dat tot nu toe de nadruk in de opleiding wat meer ligt op stedenbouw, het auditteam raadt de opleiding aan meer planologie aan het begin van de opleiding op te nemen.

Docententeam

Het team dat de opleiding ROP verzorgt, bestaat uit negentien docenten (11,3 fte) met een vaste aanstelling en zeven docenten in de flexibele schil (2 fte). Daarnaast zet de opleiding ook peercoaches in die de docenten tijdens de lessen ondersteunen. Vier docenten van de opleiding zijn actief als onderzoeker binnen een kenniscentrum van de hogeschool. Twee docenten oriënteren zich momenteel op verdere onderzoeksmogelijkheden in aansluiting op hun expertise. Acht docenten hebben naast hun aanstelling bij Hogeschool van Rotterdam ook een relevante nevenfunctie als o.a. planoloog of stedenbouwkundig ontwerper. Alle docenten uit de flexibele schil zijn werkzaam in het relevante werkveld, binnen een center of expertise of binnen een kenniscentrum van de hogeschool. Uit het personeelsoverzicht van de opleiding dat het auditteam heeft bestudeerd, blijkt dat nagenoeg alle docenten – op drie docenten na – mastergeschoold is. Een docent is nog bezig zijn mastertitel te behalen.

Het auditteam heeft op basis van een expertiseoverzicht per docent en de gesprekken vastgesteld, dat de docenten zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig zijn om de opleiding te verzorgen en dat zij adequate begeleiding geven aan de studenten. Het team is 'geworteld' in het werkveld. Dat vindt het auditteam positief. Het auditteam steunt de slag die de opleiding gaat maken op het gebied van BKE⁴ met behulp van een incompany training voor docenten. Twee docenten zijn gestart met het SKE-traject.⁵ Uit de gesprekken kwam naar voren dat de studenten de betrokkenheid van hun docenten waarderen. Qua communicatie zouden de docenten volgens hen – o.a. op het gebied van het geven van voorlichting bij het zoeken naar een stage en het tijdig bekend maken van de lesstof via de modulewijzers – nog wel een verbeterslag kunnen leveren. Daarnaast vinden ze dat hun docenten goed op de hoogte zijn van zowel de theorie als de praktijkcomponent van het vakgebied. Tot slot vinden de studenten dat hun docenten beschikken over goede didactische en pedagogische kennis en vaardigheden.

Voorzieningen

Het auditteam heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over adequate voorzieningen die de studenten in de gelegenheid stellen om de studie met goed gevolg te kunnen doorlopen. De opleiding biedt de studenten een eigen fysieke omgeving binnen locatie Academieplein en er is een praktijkgerichte werkruimte beschikbaar op de RDM-campus. Op Academieplein heeft de opleiding de beschikking over eigen ruime projectruimtes die maquettebouw mogelijk maken. Buiten de lessen kunnen studenten werken op het eigen onderwijsplein of op de (stille)werkplekken in de mediatheek of elders in het gebouw. Studenten maken gebruik van de digitale leeromgeving die het standaardpakket van de hogeschool bevat, zoals Cumlaude, Praktijlink en HINT. Op het moment dat het locatiebezoek plaatsvond werd de opleidingsruimte op de locatie Academieplein verbouwd om voldoende faciliteiten te kunnen bieden aan de verhoogde instroom van studenten.

Weging en oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding over een goed gekwalificeerd docententeam beschikt dat erg betrokken is bij de studenten. De docenten hebben een nauwe relatie met de beroepspraktijk. De studenten zijn tevreden over de inhoudelijke en pedagogisch-didactische kwaliteit van hun docenten. De docenten zouden qua communicatie nog wel een verbeterslag kunnen maken.

Het oude en (de eerste twee studiejaar van) het nieuwe programma zijn praktijkgericht en qua vorm en inhoud voldoende in balans. De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt goed rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De onderwijsleeromgeving bevordert, o.a. door een goed werkende opleidingscommissie, dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces. Het auditteam vindt het ook positief dat de opleiding, in aansluiting op wat er in het werkveld gebeurt, meer aandacht besteedt aan de rol van de student als procesregisseur. Dit moet zij nu verder vorm gaan geven bij de ontwikkeling van het nieuwe derde en vierde studiejaar. Hierop aansluitend zou de opleiding wel meer opdrachten gericht op de proceskant en de rol van de verbinder in haar programma op moeten nemen. De opleiding heeft in het nieuwe curriculum de samenhang tussen de studieonderdelen zichtbaar verbeterd. De opleiding heeft een goede onderzoekslijn, waarbij zij vanaf het eerste studiejaar tot en met de afstudeerfase aandacht besteedt aan de ontwikkeling van het onderzoekend vermogen van de student. De docenten besteden veel aandacht aan de begeleiding van de studenten tijdens de stage. De opleiding beschikt ook over adequate voorzieningen die momenteel voor een deel verbouwd worden. Tot slot heeft het auditteam geconstateerd dat zij sinds de vorige visitatie constructief gewerkt heeft aan het systematisch evalueren en bijstellen van het curriculum.

⁴ BKE: Basis Kwalificatie Examinering.

⁵ SKE: Senior Kwalificatie Examinering.

Het auditteam heeft ook enkele aandachtspunten. De opleiding zou studenten meer moeten faciliteren bij het opdoen van ervaring in het buitenland. Daarnaast kan de opleiding de samenwerking met de lectoren verder uitbreiden. Tot slot geeft het auditteam de opleiding mee haar keuze voor de trimesterindeling nog eens te heroverwegen, omdat dit het de studenten soms moeilijk maakt om andere studieonderdelen te volgen, omdat het afwijkend is van de kwartaalstructuur van de rest van de hogeschool.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande sterke punten, maar gelet op dat de laatste twee studiejaar nog niet beoordeeld konden worden in het nieuwe curriculum en met inachtneming van de aandachtspunten, tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

De opleiding heeft uitgangspunten geformuleerd die bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum leidend zijn en aansluiten bij het toetsbeleid van het instituut. Die uitgangspunten zag het auditteam terug in de verschillende typen toetsen die de opleiding hanteert.

Kenmerkend voor het toetsprogramma van ROP is de driedeling cursussen, trainingen en projecten met bijpassende toetsvormen. Cursussen kennen een schriftelijke toets, trainingen een individuele opdracht of presentatie. Projecten kennen een combinatie van een groeps- en individuele opdracht. Bij een project moeten studenten doorgaans een kenmerkend ROP-beroepsproduct ontwikkelen.

De opleiding geeft bij de verschillende toetsvormen geregeld feedback, feedup en feedforward om het leerproces van studenten te ondersteunen. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij iedere projectles. Bij cursussen werkt de docent doorgaans met proeftoetsen en bij trainingen geeft hij tussentijds een diversiteit aan feedback, feedup en feedforward. Zoals eerder vermeld toetst de opleiding in het kader van de SLO ieder jaar de bereikte competenties van de student d.m.v. een gesprek en een door de student samengesteld ontwikkeldossier. De opleiding toetst de stage d.m.v. het stage-eindrapport, dat bestaat uit een oriëntatie- en reflectieverslag, het onderzoek en het stageportfolio met beroepsproducten. De opleiding roostert na iedere toetsafname feedbacklessen in. In de loop van de studie neemt de complexiteit van de toetsen en opdrachten toe.

De opleiding beschikt over een jaarlijks toetsplan, waarin zij haar keuzes voor het herziene eerste en tweede studiejaar onderbouwt volgens het nieuwe opleidingsprofiel. Daarnaast onderbouwt zij hierin op basis van het vorige opleidingsprofiel met bijbehorende competenties haar opzet voor het (oude) derde en vierde studiejaar.

De opleiding heeft in een competentiedekkings- en aandachtsgebiedendekkingsmatrix de koppeling tussen competenties, kerntaken, aandachtsgebieden, kennisvelden en toetsing inzichtelijk gemaakt. De curriculumschema's in de hogeschoolgids (incl. OER) maken duidelijk met welke toetsvorm de opleiding binnen een onderwijseenheid toetst. De opleiding heeft in de modulewijzers en zgn. dashboards toetsmatrijzen opgenomen, waarin zij de relatie tussen de leerdoelen, hun onderlinge weging en de toetsing weergeeft.

De studenten die het auditteam sprak zijn tevreden over de wijze waarop de opleiding toetst. Het auditteam heeft op basis van de documentatie en gesprekken vastgesteld dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsen en beoordelen. Het werd het auditteam duidelijk dat studenten op hun producten van docenten feedback krijgen die hun leerproces goed ondersteunen. (Zie Standaard 2.)

Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

De opleiding borgt op verschillende manieren de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van het toetsen en beoordelen. Dit doet zij o.a. door:

- alle moduleleiders bij het verbeteren van de modules, o.a. op het gebied van toetscriteria en rubrics, te laten begeleiden door een onderwijskundige;
- de vragen uit de toetsen aan te laten sluiten bij de niveaus van de kerntaken die vermeld staan in de dekkingsmatrices;
- voor iedere toets een toetsmatrijs te ontwikkelen;

- antwoordmodellen te hanteren die zo eenduidig zijn dat de beoordelaar of andere externe factoren geen invloed kunnen uitoefenen op de score;
- de opgaven qua moeilijkheidsgraad secuur af te stemmen op het niveau van de student en de module;
- ervoor te zorgen dat de toets als geheel onderscheid maakt tussen studenten die de stof goed en minder goed beheersen;
- ervoor te zorgen dat competentietoetsen een zo goed mogelijke afspiegeling van de praktijk zijn, wat moet blijken uit het type opdracht, de toetssituatie en de betrokken partijen;
- in de modulewijzer duidelijk op te nemen hoe en waarop de student d.m.v. de toets wordt beoordeeld. De weging, normering, het beheersingsniveau van de stof, de beschikbare tijd voor het maken van de toets en de wijze en het moment van feedback zijn van tevoren bekend bij de student;
- bij het ontwikkelen van een schriftelijke toets altijd een tweede lezer te betrekken;
- bij het construeren van een toets de modulehouders zo nodig van advies te laten voorzien door de toetscommissie;
- mondelinge toetsen en assessments altijd te laten afnemen door meer dan één examinator of de afname van de toets op te nemen;
- voor de theorie- en praktijktoetsen feedbackmomenten in te plannen naar aanleiding van de beoordeling, zodat de studenten kunnen leren van hun fouten.

Het auditteam heeft ook zelf een aantal toetsen en beoordelingsformats van de opleiding ROP bestudeerd: beroepsproducten en een aantal schriftelijke toetsen die de kennis, het inzicht en het toepassen van studenten toetsen. Het auditteam constateerde een duidelijke opbouw in moeilijkheidsgraad en stelde vast dat de toetsen adequaat aansloten bij de leeruitkomsten en het beoogde niveau. De beoordelingsformulieren zijn helder. De modulewijzers en toetsen die het auditteam inzag, waren zorgvuldig vormgegeven en uitgevoerd. Het auditteam vond de aanwezige toetsmatrijzen, toetsopgaven en correctievoorschriften duidelijk in lijn met elkaar. De toetsen waren adequaat beoordeeld, het auditteam kon goed volgen hoe de examinatoren tot een eindoordeel kwamen. De beoordelingen bevatten ook gedegen feedback aan studenten. De opleiding heeft voldoende variatie in toetsen.

Het auditteam geeft de opleiding mee om ook toetsen te ontwikkelen en in te zetten die de verbale vaardigheden – o.a. met betrekking tot de (nieuwe) verbindende procesrol – van studenten examineren.

Examencommissie en toetscommissie

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de examencommissie van de opleiding ROP 'in control' is. Ze heeft een duidelijk agenda waarop jaarlijks het steekproefsgewijs beoordelen van een aantal toetsen en een aantal eindwerken met een beoordeling tussen (cijfer) 5,5 tot 6,4 staat. De toetscommissie oefent deze taak op grond van de door de examencommissie afgegeven mandaat uit. De toetscommissie rapporteert over haar bevindingen jaarlijks aan de examencommissie en informeert het management. De besluitvorming m.b.t. de bevindingen van de toetscommissie ligt altijd bij de examencommissie. De examencommissie benoemt, op basis van concrete benoemingscriteria, de examinatoren die bevoegd zijn om tentamenresultaten vast te stellen. De leden van de examen- en toetscommissie volgen de nodige verplichte bijscholingen. De opleiding heeft n.a.v. een advies van de examencommissie de relatie tussen (het voldoen aan) de eisen voor de afstudeeronderdelen en de competenties in het beoordelingsmodel 2017-2018 verbeterd. Ook hebben examinatoren een verbeteringslag geleverd m.b.t. het verwoorden van hoe zij tot het eindcijfer van de afstudeerwerken komen. Daarnaast heeft de opleiding op basis van een advies van het externe lid van de examencommissie besloten om m.i.v. 2018-2019 dat het afstuderen in duo's bij de opleiding niet meer mogelijk is. Hiermee heeft de opleiding volgens het auditteam gehoor gegeven aan de opmerking tijdens de vorige visitatie over de ontwikkeling naar een individuele beoordeling van afstuderende studenten.

De toetscommissie bewaakt de kwaliteit van alle toetsen. Ze geeft hierover gevraagd en ongevraagd advies aan de examencommissie en het managementteam. Dit houdt o.a. in dat zij conform het Toetsbeleid IGO 2017-2020 iedere onderwijsperiode m.b.v. daarvoor bestemde toetsanalyseformulieren een kwaliteitscheck uitvoert op de toetsen van de opleiding. Voorafgaand aan ieder studiejaar stelt de toetscommissie vast welke toetsen hiervoor in aanmerking komen. Alle toetsen van de opleiding worden op deze manier binnen een periode van vier studiejaar gecheckt. Het auditteam vindt dit een vooruitgang sinds de vorige visitatie. Daarnaast doet zij ieder half jaar, aan de hand van de betreffende criteria, een kwaliteitscheck op minimaal vier afstudeerwerken, waarvan er minimaal twee zijn beoordeeld met 5,5 tot 6,4. Zij laat ook het werkveld geregeld een steekproef van eindwerken nakijken. Tot slot beoordeelt de toetscommissie of het toetsplan van de opleiding dekkend is voor de eindcompetenties en ziet zij erop toe dat de opleiding jaarlijkse kalibratiesessies voor interne en externe examinatoren organiseert voor modules waarmee de opleiding het eindniveau van studenten toetst. Het auditteam vindt het positief dat de toetscommissie ook een onderwijskundige in haar gelederen heeft, die de opleiding aan de hand van de toetscyclus⁶ de nodige adviezen geeft. Het auditteam geeft de opleiding mee om i.v.m. de afstudeerwerken ook kalibratiesessies te organiseren met docenten van andere hogescholen om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te verhogen.

Afstuderen

De opleiding heeft een aantal toetsen aangewezen waarmee zij de competenties en leeruitkomsten op het eindniveau toetst en beoordeelt. Dit zijn:

- het afstudeerverslag (50% van het eindcijfer);
- de afstudeerstage (20%);
- de presentatie (10%);
- de verdediging tijdens de afstudeerzitting (20%).

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding met deze toetsen alle competenties van het bachelorniveau afdekt en dat de vormen van deze toetsen passend zijn bij de verschillende leeruitkomsten. Het auditteam heeft hiervoor de competenties bestudeerd van het oude curriculum van de opleiding.

De student mag beginnen met afstuderen als zijn afstudeerplan is goedgekeurd door de afstudeercommissie, bestaande uit de afstudeercoördinator en de hoofddocent Onderzoek. De afstudeercommissie stelt o.a. vast of het voorstel voldoende aanknopingspunten heeft voor succesvol praktijkgericht onderzoek op het gewenste kwaliteitsniveau. Tijdens het afstuderen is de docentbegeleider vanuit de opleiding het eerste inhoudelijk aanspreekpunt voor de student. De student krijgt elke 2-3 weken tijdens een begeleidingsgesprek van de docentbegeleider feedback op tussentijdse producten (afstudeerplan, tussentijds verslag, concept afstudeerverslag). Ook onderhoudt de docentbegeleider contact met de bedrijfsbegeleider en bezoekt hij minimaal drie keer de student bij de afstudeerorganisatie. De bedrijfsbegeleider voert wekelijkse begeleidingsgesprekken met de student, geeft feedback op tussentijdse producten en evalueert het functioneren met student en docentbegeleider. De bedrijfsbegeleider heeft bij de eindbeoordeling een adviserende rol. Zo nodig vervullen ook lectoren van het Kenniscentrum Duurzame Havenstad en het Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI) een adviserende rol bij de beoordeling van de afstudeerproducten. De opleiding ondersteunt de student gedurende de afstudeerperiode ook d.m.v. verschillende andere onderwijsonderdelen, zoals de cursus Onderzoek 4, de online afstudeertools Praktijklink, intervisie tijdens de SLO-bijeenkomsten en drie afstudeerreviews waarbij de student feedback krijgt op zijn voortgang.

⁶ 7 stappen van de toetscyclus: (i) basisontwerp, (ii) construeren toetsmatrijs, (iii) construeren toets met normering, (iv) afnemen en beoordelen, (v) verwerken en analyseren, (vi) registreren en communiceren en (vii) evalueren en verbeteren.

De student toont m.b.v. zijn afstudeerproducten aan dat hij zes competenties op het hoogste niveau beheerst: (i) functioneren in een organisatie, (ii) sturen en begeleiden van processen, (iii) uitvoeren van onderzoek, (iv) formuleren van ruimtelijk beleid, (v) maken van een ruimtelijk plan en (vi) overbrengen van informatie.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding met deze toetsen alle competenties van het bachelorniveau afdekt en dat de vormen van deze toetsen passend zijn bij de verschillende leeruitkomsten. Het auditteam heeft hiervoor de competenties bestudeerd van het oude curriculum van de opleiding.

Weging en oordeel

De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en voldoende onafhankelijke manier of de student de beoogde leerdoelen heeft behaald. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De opleiding gebruikt passende toetsvormen bij de verschillende beroepsproducten. De eisen zijn helder voor de studenten. De opleiding plant feedbackmomenten in, zodat de studenten kunnen leren van hun fouten, waarmee het leerproces ondersteund wordt.

De opleiding organiseert regelmatig kalibreersessies voor zowel interne als externe beoordelaars. Het is ook een sterk punt van de opleiding dat de toetscommissie een onderwijskundige met toetskennis in haar gelederen heeft, die de opleiding aan de hand van de toetscyclus de nodige adviezen geeft. Het auditteam vindt het een verbetering sinds de vorige accreditatie dat studenten individueel i.p.v. in duo's afstuderen en dat groepsprojecten tevens een individuele component bevatten.

Aandachtspunt is dat de opleiding ook de vaardigheden met betrekking tot de (nieuwe) verbindende procesrol van studenten moet gaan toetsen. Er zijn in het toetsprogramma van het nieuwe curriculum nog geen toetsvormen op dit gebied opgenomen. Een ander aandachtspunt is dat de opleiding ook op het gebied van afstudeerwerken kalibratiesessies zou moeten organiseren met docenten van andere hogescholen om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te verhogen. De examencommissie is 'in control' en heeft een duidelijke agenda. Ook de toetscommissie vervult een actieve rol in het bewaken van de kwaliteit van de toetsen. Het auditteam beoordeelt standaard 3 op grond van bovenstaande sterke punten en met in achtneming van de aandachtspunten, als 'voldoende'.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop studenten functioneren in de praktijk

Uit de documentatie en gesprekken met vertegenwoordigers vanuit het werkveld en alumni komt naar voren, dat het werkveld tevreden is over het niveau van de afgestudeerden. Ze vinden dat afgestudeerden van de opleiding ROP breed inzetbaar zijn, in staat zijn om op hbo-niveau te denken en te handelen en zich verder te ontwikkelen. Afgestudeerden kunnen goed multidisciplinair werken en zijn in staat de vertaalslag te maken naar de praktijk, waardoor zij bijvoorbeeld de omgevingswet kunnen hanteren in het werkveld. De afgestudeerde ruimtelijk ontwikkelaar werkt vooral bij gemeenten, provincies, het rijk/ministerie, waterschap, woningcorporaties en adviesbureaus.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau

Het auditteam heeft van vijf studenten die in 2016-2017 en van tien studenten die in 2017-2018 afstudeerden de onderzoeksverslagen en reflectieverslagen bestudeerd. Dit betroffen alle afstudeerwerken uit het oude curriculum.

Het auditteam is van oordeel, dat de betreffende vijftien studenten in hun eindwerken aantonen dat zij beschikken over het bachelorniveau dat van een ruimtelijk ontwikkelaar mag worden verwacht.

Het auditteam beoordeelde de onderzoeksverslagen met een voldoende tot goed.

Alle onderzoeken betroffen relevante en actuele – voornamelijk inhoudelijke – onderwerpen.

De proceskant van ruimtelijke ontwikkeling, zoals deze nu in de opleiding is opgenomen, ontbreekt echter in de afstudeeronderwerpen. De beoordelingen van het auditteam waren alle in lijn met de oordelen die de examinatoren van de opleiding gaven. De studenten tonen in hun afstudeerwerken aan dat zij het onderzoeksproces voldoende beheersen vanaf het formuleren van een relevante onderzoeksvraag tot en met het uitvoeren van het praktijkgerichte onderzoek, het verwerken van de resultaten en het opstellen van een gefundeerde analyse, conclusie(s) en aanbevelingen. In alle afstudeerwerken was het taalgebruik voldoende tot goed.

Het auditteam geeft de opleiding mee de afstudeerwerken qua onderwerpen nu verder te laten meegroeien met de ambitie die zij heeft om de nadruk steeds meer te leggen op de procesrol en verbindende functie van de afgestudeerde ruimtelijk ontwikkelaar in het werkveld. Zo nodig zou het lectoraat een rol kunnen spelen bij het hanteren van het spanningsveld dat daardoor kan ontstaan met het nogal traditionele werkveld.

Weging en oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het bachelorniveau dat van een ruimtelijk ontwikkelaar mag worden verwacht.

Het auditteam beoordeelde de onderzoeksverslagen met een voldoende tot goed.

Alle onderzoeken betroffen relevante en actuele – voornamelijk inhoudelijke – onderwerpen.

De proceskant van ruimtelijke ontwikkeling, zoals deze nu in de opleiding is opgenomen, ontbreekt echter in de afstudeeronderwerpen. Dit is volgens het auditteam een aandachtspunt.

De studenten hebben laten zien dat zij het onderzoeksproces goed beheersen. Het auditteam merkt op dat het werkveld en de alumni tevreden zijn over het gerealiseerde niveau. Ze vinden dat afgestudeerden van de opleiding ROP breed inzetbaar zijn en in staat om op hbo-niveau te denken en te handelen en zich verder te ontwikkelen. Ze kunnen goed multidisciplinair werken en zijn in staat de vertaalslag te maken naar de praktijk.

Het auditteam geeft de opleiding mee de afstudeerwerken qua onderwerpen nu verder te laten meegroeien met de ambitie die zij heeft om de nadruk steeds meer te leggen op de procesrol en verbindende functie van de afgestudeerde ruimtelijk ontwikkelaar in het werkveld.

Het auditteam komt op grond van deze afweging tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De bacheloropleiding Ruimtelijke Ontwikkeling wordt uitgevoerd door een goed gekwalificeerd docententeam. Het auditteam is positief over het praktijkgerichte curriculum dat qua vorm en inhoud voldoende in balans is. Het auditteam waardeert het dat de opleiding, in aansluiting op wat er in het werkveld gebeurt, in het nieuwe curriculum meer aandacht besteedt aan de rol van de student als procesregisseur. Het herziene programma van het eerste en tweede studiejaar dat inmiddels gestart is ziet er goed uit, maar moet zich nog wel bewijzen. De opleiding houdt zich momenteel bezig met de herziening van het derde en vierde studiejaar. Vanaf het studiejaar 2019-2020 zal het derde studiejaar starten met het vernieuwde curriculum.

Het auditteam komt met het oordeel 'goed' voor de standaard 1 en 'voldoende' voor de standaarden 2, 3 en 4 mede op grond van de beslisregels van de NVAO tot een eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de opleiding aan haar keuze voor het opleiden van studenten als procesregisseur ook door te zetten naar het derde en vierde studiejaar. Onderwerpen met aandacht voor de proceskant van ruimtelijke ordening waar zij o.a. aandacht aan kan besteden zijn: macht, beleid, geld en recht.
- Het auditteam heeft geconstateerd dat de nadruk in de opleiding wat meer op de stedenbouw ligt. Dit wordt vooral gestuurd door de keuze van de student. Stedenbouw is nu populairder bij de studenten, al kiezen ze later wat vaker voor planologie. Het auditteam beveelt de opleiding aan iets meer planologie al in het begin van de opleiding op te nemen.
- Het auditteam adviseert de opleiding (vaardigheids)toetsen op te nemen waarin de student beoordeeld wordt op de verbindende procesrol die hij in het werkveld gaat krijgen, bijvoorbeeld via het specifiekere aandacht besteden aan schriftelijke vaardigheden.
- Het auditteam adviseert de opleiding de afstudeerwerken qua onderwerpen verder te laten meegroeien met de ambitie die zij heeft om de nadruk steeds meer te leggen op de procesrol en verbindende functie van de afgestudeerde ruimtelijk ontwikkelaar in het werkveld. Zo nodig zou het lectoraat een rol kunnen spelen bij het hanteren van het spanningsveld dat daardoor kan ontstaan met het nogal traditionele werkveld.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan de internationalisering te versterken, vooral via het bevorderen van de mobiliteit van studenten: meer voorlichting en het wegnemen van barrières.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam hbo-bacheloropleiding Ruimtelijke Ontwikkeling voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Opleiding: hbo-bacheloropleiding Ruimtelijke Ontwikkeling Hogeschool Rotterdam
Varianten: voltijd
Locatie: RDM-kade 59, 3089 JR Rotterdam
Datum: 16 januari 2019

tijdstip	Gesprek	namen ⁷	Gespreksonderwerpen	locatie
8.00-08:15	Ontvangst Panel door onderwijsmanager	- onderwijsmanager	Inloop & ontvangst auditpanel	Tentoonstelings ruimte Academie
08:15-9:30	Lezen en overleg panel	Visitatiecommissie		RD02.015
9.30-9:50	Kick off door	- vertegenwoordigers opleiding	- Presentatie opleiding in woord en beeld	RD02.015
9.30-09:50	briefing en debriefing	Vertegenwoordigers opleiding	-	02.013

⁷ N.B. In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend en op te vragen.

tijdstip	Gesprek	namen ⁷	Gespreksonderwerpen	locatie
09.50-10:50	Docenten	<ul style="list-style-type: none"> - docent-curriculumontwikkeling, ontwerprijn - docent -SLO-lijn, jaarcoördinator jaar 1 en 2, coördinator Stage - docent-coördinator afstuderen, jaarcoördinator jaar 3 en 4, proceslijn - docent -onderzoekslijn - docent sinds 2018 docent, sterke relatie met didactiek en pedagogiek) - docent sinds start opleiding, sterke relatie werkveld - docent -beleidslijn, toetsing en borging jaarcoördinator jaar 3 en 4 	<ul style="list-style-type: none"> - beroepsbeeld, eindkwalificaties en niveau Inhoud, vormgeving, toetsing programma - Onderzoekslijn, lectoraat - Interactie onderwijs en onderzoek - Praktijkcomponent/stage/internationale component - Relatie docenten beroepenveld - Deskundigheid docenten / voorzieningen 	RD02.015
10:50-11:00	briefing en debriefing	Vertegenwoordigers opleiding		02.013
11:00-11:45	Commissies toet commissie opleidingscommissie curriculumcommissie examencommissie	<ul style="list-style-type: none"> - Vertegenwoordigers commissies 	<ul style="list-style-type: none"> - Bevoegdheden, taken en rollen - Relatie tot het management - Kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - Kwaliteitsborging afstuderen 	RD02.015
11:45-12:00	briefing en debriefing	Vertegenwoordigers opleiding		02.013
11:45-12:10	Bezoek aan Feedbackles Ontwerpen 1	<ul style="list-style-type: none"> - Zes vertegenwoordigers opleiding 	<ul style="list-style-type: none"> - Kijkje in onze keuken 	
12:15	Lunch			

tijdstip	Gesprek	namen ⁷	Gespreksonderwerpen	locatie
13:00-14:00	Studenten	<ol style="list-style-type: none"> 1. student jaar 1 2. student jaar 1 3. student jaar 1 4. student jaar 2 en peercoach 5. student jaar 3 en peercoach 6. <i>student jaar 3 (afwezig i.v.m. ziekte)</i> 7. student jaar 4 8. student jaar 4 en peercoach 9. student jaar 4 10. student jaar 4 en lid opleidingscommissie 	<ul style="list-style-type: none"> - Aansluiting instroom - Kwaliteit en relevantie programma - Studeerbaarheid / studiebegeleiding - Kwaliteit docenten - Opleiding specifieke voorzieningen - Toetsen en beoordelen 	RD02.015
14:00-14:15	briefing en debriefing	Vertegenwoordigers opleiding		02.013
14:15-15:00	Onderwijsmanager en directeur	Onderwijsmanager en directeur	<ul style="list-style-type: none"> - kwaliteiten van de opleiding en terugvragen van datgene eerder is gezegd 	RD02.015
15:00-15:15	Terugkoppeling en pauze voor commissie	Vertegenwoordigers opleiding		02.013
15.15-16:00	Werkveldleden en alumni	Werkveld <ul style="list-style-type: none"> - vertegenwoordiger gemeente Bodegraven-Reewijk - vertegenwoordiger Van Genderen (BGSV) - vertegenwoordiger Kuiper Compagnons Alumni <ul style="list-style-type: none"> - Twee alumni 	<ul style="list-style-type: none"> -beroepsbeeld, eindkwalificaties en niveau 	RD02.015

tijdstip	Gesprek	namen ⁷	Gespreksonderwerpen	locatie
16.00 – 16.15	briefing en debriefing	Vertegenwoordigers opleiding		02.013
16.00 – 16.15	Overleg panel intern overleg / bepalen pending issues			RD02.015
16.15 – 16.30	pending issues	Visitatiecommissie	indien van toepassing, anders pauze of gelijk door met overleg	RD02.015
16.30 – 17.15	intern overleg / bepaling voorlopige beoordeling	Visitatiecommissie		RD02.015
17.15 – 17.45	terugkoppeling	Allen		
17:45	Afsluiting	Allen		Tentoonstelingsr uimte Academie

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijdopleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland" van september 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en -daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam at random een aantal projectpresentaties bezocht en met de daar aanwezige studenten en docenten gesproken.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde leerresultaten worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA. Gedurende het traject hebben de voorzitters van de betrokken kernpanels met elkaar afgestemd over de opzet en de focuspunten van de audits.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien i) standaard 1 'onvoldoende' is, ii) een of twee standaarden 'onvoldoende' en herstel binnen twee jaar niet realistisch en haalbaar is of iii) drie of meer standaarden 'onvoldoende'.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'voldoende' zijn indien ten minste twee standaarden 'voldoende' zijn, waaronder in elk geval standaard 1, en herstel van de tekortkoming(en) bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie rapport
- Aanbiedingsbrief en monitorrapport Bachelor Ruimtelijke Ordening en Planologie 2015
- Aandachtveldendekkingsmatrix jaar 1 en 2 1819
- Afstudeerhandleiding 1819
- Afstudeerhandleiding 1718
- Afstudeerhandleiding 1617
- Alumnionderzoek 2016 en HBO-monitor
- Analyse planologische afstudeerwerken
- Analyse stedenbouwkundige afstudeerwerken
- Basis NSE Infographic 2018
- Beleidsmatige toelichting begroting 2019
- Betamentaliteit 2011-2016
- Competentiedekkingsmatrix jaar 1 en 2 1819
- Competentiedekkingsmatrix jaar 3 en 4 1819
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Handboek Kwaliteit IGO februari 2017
- Hogeschoolgids-bachelor-IGO 1819
- Honoursonderwijs binnen Hogeschool Rotterdam 2015
- Honoursprogramma IGO 2017
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Kennisveldendekkingsmatrix jaar 3 en 4 1819
- Mandaat Examencommissie bachelor aan toetscommissie 1819
- Modulewijzer Pi-project 1718
- NSE 2018
- Onderwijsvisie 2018
- Onderwijsvisie ROP en SLO
- Onderzoekslaanlijn ROP
- Opleidingsprofiel, oktober 2018
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken/portfoli'o's van de laatste twee jaar
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Procesbeschrijving ketenbeheer 2015
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.
- Rotterdam Resilience Strategie, samenvatting
- Samen bouwen en ruimte geven aan de toekomst, eindkwalificaties domein Built Environment, 2015
- Schematisch programmaoverzicht.
- Schoolbeoordelingsformulier 1617
- Stagehandleiding 1819
- Toelichting curriculum 1718
- Toetsbeleid 2017-2020
- Toetsopgaven en beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfoli'o's e.d.) en beoordelingen.
- Toetsplan 1819
- Verbeterplan 2018-2020
- Verslag examencie afstudeerzitting feb 2018
- Verslag examencie afstudeerzittingen juli 2018
- Verslag kalibratiesessie ROP 21062018

- Verslag Toets commissie analyse planologische en stedenbouwkundige afstudeerwerken
- Verslag Toetscommissie 2017-2018
- Werkdocument Competentiedekkingsmatrices jaar 3 en 4
- Werkdocument Vertaling kennis Naar Aandachtsveldenmatrix jaar 3 en 4

Het auditteam heeft van vijf studenten die in 2016-2017 en van tien studenten die in 2017-2018 afstudeerden de onderzoeksverslagen en reflectieverslagen bestudeerd. Dit betroffen alle afstudeerwerken uit het oude curriculum.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de onderzoeksverslagen en reflectieverslagen bestudeerden niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel en daar op te vragen.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	HBO Ruimtelijke ontwikkeling
----------------------	------------------------------

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. W.L.M. Blomen	De heer Blomen is directeur van de Hobéon Groep en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditatie hoger onderwijs.
Dr. S.J.H. Majoor	De heer Majoor is lector Coördinatie Grootstedelijke Vraagstukken en directeur interfacultair onderzoek speerpunt Urban Management bij Hogeschool van Amsterdam.
drs. H. Hooiveld	De heer Hooiveld is strategisch adviseur fysieke omgeving bij de gemeente Apeldoorn en reeds sinds 1997 werkzaam als (gast)docent Planologie aan de Hogeschool Van Hall Larenstein.
M. Neijenhuijs	De heer Neijenhuijs is student Ruimtelijke Ontwikkeling aan Avans Hogeschool in Tilburg.

Drs. L. Blom-van Veen	Mevrouw Blom is NVAO-getraind en -geregistreerd secretaris.
-----------------------	---

Op 18 september 2018 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding hbo bachelor *Ruimtelijke Ontwikkeling (voltijd)* te Rotterdam van de Hogeschool Rotterdam, onder het nummer 007188.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl